

Kuras tiesības ir piemērojamas? - Luksemburga

SATURS

- 1 Tiesību avoti
  - 1.1 Valsts tiesību normas
  - 1.2 Daudzpusējas starptautiskās konvencijas
  - 1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas
- 2 Kolīziju normu piemērošana
  - 2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?
  - 2.2 Atgriezeniskā norāde
  - 2.3 Piesaistes kritērija izmaiņas
  - 2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā
  - 2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude
- 3 Kolīziju normas
  - 3.1 Līgumsaistības un tiesību akti
  - 3.2 Ārpuslīgumiskās saistības
  - 3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcībspēja)
  - 3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju
    - 3.4.1 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem
    - 3.4.2 Adopcija
  - 3.5 Laulība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, uzturēšanas saistības
    - 3.5.1 Laulība
    - 3.5.2 Pāru kopdzīve bez laulības un partnerattiecības
    - 3.5.3 Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana
    - 3.5.4 Uzturēšanas saistības
  - 3.6 Laulāto mantiskās attiecības
  - 3.7 Testamenti un mantojums
  - 3.8 Nekustamais īpašums
  - 3.9 Maksātspēja

1 Tiesību avoti

1.1 Valsts tiesību normas

Luksemburgā nav starptautisko privāttiesību kodeksa. Noteikumi par tiesību normu kolīzijām valsts tiesību aktos ir izkaisīti dažādos kodeksos un īpašos tiesību aktos. Šo jautājumu galvenokārt reglamentē daudzpusējas starptautiskas konvencijas un Eiropas sekundārie tiesību akti.

1.2 Daudzpusējas starptautiskās konvencijas

Liels skaits tiesību kolīziju normu izriet no daudzpusējām starptautiskām konvencijām, kurām pievienojusies Luksemburga. Lielākā daļa minēto konvenciju tika noslēgtas Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē.

Konvenciju saraksts ir pieejams [Hāgas konferences](#) tīmekļa vietnē.

1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas

Dažās divpusējās konvencijās ir ietvertas tiesību kolīziju normas. Lai uzzinātu plašāku informāciju, apmeklējiet [Legilux](#) tīmekļa vietni.

2 Kolīziju normu piemērošana

2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?

Jautājumos par personas statusu tiesa piemēro tiesību kolīziju normas pēc savas iniciatīvas. Citādi ir gadījumos, kad pusēm ir brīva izvēle attiecībā uz tiesību aktiem, piemēram, līgumiskos jautājumos, jo pastāv princips, ka puses drīkst brīvi izvēlēties piemērojamos tiesību aktus. Šādos gadījumos tiesa piemēro tiesību kolīziju normas pēc savas iniciatīvas tikai tad, ja ir notikusi nepārprotama krāpnieciska tiesību aktu apiešana.

Tiesa, kas izskata lietu, automātiski piemēros attiecīgās valsts tiesību aktus, ja puses nebūs lūgušas piemērot ārvalsts tiesību aktus.

2.2 Atgriezeniskā norāde

Luksemburgā jomās, uz kurām neattiecas starptautiska konvencija vai Eiropas regula, ar ko īpaši tiek izslēgta atgriezeniskās norādes (*renvoi*) piemērojamība, judikatūrā tiek pieļautas atgriezeniskās norādes līdz zināmam līmenim. Ja pēc tiesību kolīziju normu piemērošanas atgriezeniskā norāde nosaka tiesas, kas izskata attiecīgo lietu, valsts tiesību aktus, šāda atgriezeniskā norāde ir pieļaujama, bet plašākas norādes tā nesniedz. Uzskata, ka norāde attiecas uz tiesas, kas izskata attiecīgo lietu, materiālo tiesību normām.

Atgriezeniskās norādes nav pieļaujamas gadījumos, kad puses drīkst brīvi izvēlēties piemērojamos tiesību aktus.

2.3 Piesaistes kritērija izmaiņas

Šis ir gadījums, kad, mainoties saistošajam faktoram, uz kura pamata izraugās piemērojamos tiesību aktus, situācija ir secīgi pakļauta divām atšķirīgām tiesību sistēmām. To definē kā "tiesību kolīziju laikā", ko izraisījusi saistošā faktora nobīde laika telpā.

Luksemburgā jaunos tiesību aktus var piemērot turpmākajām sekām situācijai, kas izveidojusies pagātnē, bet kurai ir sekas tagadnē. Tomēr jaunie tiesību akti, kurus nosaka tiesību kolīziju normas, būs piemērojami, kad mainīsies situācija, kas izveidojusies saskaņā ar iepriekšējiem tiesību aktiem, kuri tika atzīti par piemērojamiem.

2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā

Pastāv gadījumi, kad tiesai, kas izskata lietu, ir jāpiemēro savas valsts tiesību akti, pat ja tiesību kolīziju normas piešķir jurisdikciju ārvalsts tiesību aktiem, proti:

- nav iespējams noteikt ārvalsts tiesību aktus;
- ir iesaistīti bezvalstnieki;
- ārvalsts tiesību normas neparedz risinājumu;
- tiek veikti steidzami pagaidu noregulējuma pasākumi;
- ārvalsts tiesību akti ir pretrunā tās valsts sabiedriskajai kārtībai, kuras tiesa izskata lietu.

Ja noteikumi ir piemērojami ar tūlītēju spēku, tiesa piemēro tiesas atrašanās valsts tiesību aktus arī attiecībā uz

- procesuālajiem tiesību aktiem un tiesību aktiem, kas reglamentē tiesas;
- tiesību normām, kas reglamentē darba ņēmēju aizsardzību un īpašuma nomu;
- patērētāju tiesisko aizsardzību.

- Visbeidzot, ja, pamatojoties uz iemesliem, kas acīmredzami ir krāpnieciski, puses izvēlas nepiemērot tās valsts tiesību aktus, kuras tiesa izskata lietu, bet izvēlas ārvalsts tiesību aktus, kas mākslīgi padarīti par piemērojamiem, tiesai ir jāatsakās piemērot šādus tiesību aktus un atkārtoti jāpiemēro savas valsts tiesību akti.

2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude

Tā kā Luksemburgā ārvalsts tiesību akti ir fakts, kas ir jāņem vērā Luksemburgas tiesai, pierādīšanas pienākums principā ir tai pusei, kura izvēlas ārvalsts tiesību aktus. Tādējādi pierādīšanas pienākums ir pusēm, konkrētāk, tai pusei, kuras prasība ir pakļauta ārvalsts tiesību aktiem.

3 Kolīziju normas

3.1 Līgumsaistības un tiesību akti

Principā līgumsaistības reglamentē pušu izvēlētie tiesību akti, ja vien tiek ievērotas imperatīvās tiesību normas, kas reglamentē sabiedrisko kārtību un procedūras attiecībā uz tiesību aktu krāpniecisku apiešanu.

Ja puses nav paudušas, kādi būtu vēlami tiesību akti, piemēro 1980. gada Romas konvencijas un 2008. gada 17. jūnija Regulas (EK) Nr. 593/2008 noteikumus. Pēdējā minētajā gadījumā tiesa piemēros tiesību aktus, kuri objektīvi ir visatbilstošākie.

3.2 Ārpuslīgumiskās saistības

Principā ārpuslīgumiskās saistības reglamentē tās vietas tiesību akti, kurā izraisīti zaudējumi vai radušās saistības, ja vien ar faktiem nav ciešāk saistīti citi tiesību akti vai nav piemērojama starptautiska konvencija.

3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcībspēja)

Principā personas statusu reglamentē fiziskās personas valsts tiesību akti, izņemot, ja pastāv īpaši situācijas kritēriji, piemēram, attiecīgo personu, jo īpaši attiecīgo bērnu, pastāvīgā dzīvesvieta. Minētais attiecas arī uz vārdu veidošanu un uzbūvi, kā arī vārdu nomaiņas nosacījumiem, ja vārdi ir daļa no personas statusa.

Vispārīgo tiesībspēju veikt juridisku darbību un spēju ierosināt tiesvedību reglamentē attiecīgās personas valsts tiesību akti. Tomēr *locus standi* tiesības reglamentē tiesību akti, ko piemēro šādām tiesībām, jo tās skar tiesību aktu saturu. Līgumiskos jautājumos šī norma tiek mīkstināta, ja līgumpartneris rīkojas labticīgi, bet tiek izvirzīti tiesībnespējas pamati, kādi nepastāv valstī, kurā veikta attiecīgā darbība. Šādā gadījumā darbības izpildes vietas tiesību aktiem ir priekšroka pār valsts tiesību aktiem.

3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju

3.4.1 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem

Luksemburgā jautājumos par likumīgo izcelsmi principā tiek piemēroti tiesību akti, kas reglamentē laulību, proti, vecāku valsts vispārējie tiesību akti vai kopīgās dzīvesvietas tiesību akti, vai tiesas atrašanās valsts tiesību akti.

Visu, kas ir saistīts ar dabiskās izcelsmes noteikšanu, principā reglamentē bērna valsts tiesību akti.

Attiecībā uz pierādījumiem, kas nepieciešami, lai noteiktu izcelsmi, atzīšanas materiālajiem nosacījumiem, termiņu un izcelsmes apstrīdēšanas lūgumraksta iesniegšanas ierobežojumiem, kā arī aizstāvības līdzekļiem pret šādu lūgumrakstu piemērojamiem tiesību akti ir bērna valsts tiesību akti.

3.4.2 Adopcija

– Nosacījumi adopcijai

Saskaņā ar Civilkodeksa (*Code civil*) 370. pantu nosacījumus attiecībā uz adopciju reglamentē adoptētāja(-u) valsts tiesību akti. Ja abiem laulātajiem, kas vēlas veikt adopciju, ir dažāda valstspiederība, piemēro tās vietas tiesību aktus, kur atrodas kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta pieteikuma iesniegšanas brīdī. Tomēr nosacījumus, kas jāievēro, lai veiktu adopciju, principā reglamentē adoptētā valsts tiesību akti. Izņēmums attiecībā uz šo principu ir gadījums, kad adoptētais adopcijas rezultātā iegūst adoptētāja valstspiederību. Šādā gadījumā nosacījumus reglamentē adoptētāja valsts tiesību akti.

– Adopcijas sekas

Adopcijas sekas reglamentē adoptētāja(-u) valsts tiesību akti. Ja adopciju veic laulātie, kuriem ir dažāda valstspiederība vai kuri ir bezpavalstnieki, vai ja viens no laulātajiem ir bezpavalstnieks, piemēro tās vietas tiesību aktus, kur atrodas laulāto kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta adopcijas brīdī.

Attiecībā uz adopciju uz ārzemēm var pastāvēt kolīzija starp jurisdikcijas normām, kas noteiktas adoptētāja valsts tiesību aktos, un tām, kas noteiktas adoptētā valsts tiesību aktos. Šādos gadījumos adopcija ir uzskatāma par spēkā esošu, ja ir ievērotas normas, ko paredz tās valsts tiesību akti, kurā notikusi adopcija, un ja adopcija veikta kompetentajās iestādēs saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem.

3.5 Lauība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, uzturēšanas saistības

3.5.1 Lauība

– Nosacījumi attiecībā uz laulības spēkā esību

Formālās prasības principā reglamentē laulības noslēgšanas vietas tiesību akti.

Lai laulību uzskatītu par spēkā esošu saskaņā ar 1978. gada 14. marta Hāgas Konvenciju par laulību ceremonijām un laulību likumības atzīšanu, jābūt ievērotiem materiālajiem nosacījumiem, kurus paredz katra laulātā valsts tiesību akti. Valsts tiesību akti ir tie, kurus nosaka tās valsts tiesību kolīziju normas, kurā tiek noslēgta laulība. Ja vismaz viens no laulātajiem ir minētās valsts valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo tajā, ir jāievēro arī materiālie nosacījumi, ko pieprasa tās valsts tiesību akti, kurā laulība noslēgta. Tiesību aktus, kas reglamentē laulības spēkā esības nosacījumus, piemēro arī materiālajiem nosacījumiem attiecībā uz jebkuru prasību atzīt laulību par neesošu.

Attiecībā uz ārvalstīs noslēgtām laulībām pastāv spēkā esības prezumpcija, ja ir iesniegta laulības apliecība, kas sagatavota saskaņā ar laulības noslēgšanas vietas tiesību aktu formālajām prasībām. Atzīšanu var atteikt, ja ārvalstīs noslēgtā laulība ir acīmredzami nesaderīga ar Luksemburgas sabiedrisko kārtību.

– Lauības sekas

Ja laulātajiem ir atšķirīga valstspiederība, sekas Luksemburgā principā reglamentē tās vietas tiesību akti, kurā atrodas laulāto kopīgā dzīvesvieta, proti, laulāto faktiskās dzīvesvietas tiesību akti.

3.5.2 Pāru kopdzīve bez laulības un partnerattiecības

Neprecētu partneru kopdzīvei nepiemēro nekādas tiesību kolīziju normas, jo saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem attiecības starp neprecētu pāri ir *de facto* situācija.

Tiesību akti, ko piemēro Luksemburgā izveidotām partnerattiecībām, ir tiesas atrašanās valsts tiesību akti.

Partneri, kuri reģistrējuši savas partnerattiecības ārvalstīs, var reģistrēties civilstāvokļa aktu reģistrā ar nosacījumu, ka brīdī, kad ārvalstīs tika izveidotas partnerattiecības, abi partneri atbilda 4. panta prasībām. No brīža, kad ārvalstīs izveidotās partnerattiecības tiek atzītas Luksemburgā, tām piemēro tādas pašas priekšrocības kā partnerattiecībām, kas izveidotas Luksemburgā.

3.5.3 Lauības šķiršana un laulāto atšķiršana

Ja laulātajiem ir vienāda valstspiederība, laulības šķiršanu un laulāto atšķiršanu reglamentē laulāto valsts tiesību akti. Pretējā gadījumā piemēro laulāto faktiskās kopīgās dzīvesvietas tiesību aktus. Ja nav izpildīts neviens no minētajiem kritērijiem, piemēro tiesas atrašanās valsts tiesību aktus.

Šie noteikumi attiecas arī uz laulības šķiršanas pieļaujamību kopumā, tās cēloņiem, sekām un ar to saistītajiem pasākumiem.

3.5.4 Uzturēšanas saistības

Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 par uzturēšanas saistībām 15. pantu šajā ziņā piemērojamos tiesību aktus nosaka saskaņā ar 2007. gada 23. novembra Hāgas Protokolu par uzturēšanas pienākumiem piemērojamiem tiesību aktiem. Pastāv princips, ka piemērojami tiesību akti ir kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesību akti, bet puses var vienoties, ka attiecībā uz tiesvedību, kas jau ir sākusies, tās izraudzīsies tiesas atrašanās valsts tiesību aktus vai kādu no šiem tiesību aktiem:

a) tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgais ir jebkura no pusēm izraudzīšanas brīdī;

b) tās valsts tiesību aktus, kurā jebkurai no pusēm ir pastāvīgā dzīvesvieta izraudzīšanas brīdī;

c) tiesību akti, ko puses izraudzījušās, lai reglamentētu to mantiskās attiecības, vai tiesību akti, ko faktiski piemēro šādām attiecībām;

d) tiesību akti, ko puses izraudzījušās, lai reglamentētu viņu laulības šķiršanu vai atšķiršanu, vai tiesību akti, ko faktiski piemēro šādai laulības šķiršanai vai atšķiršanai.

3.6 Laulāto mantiskās attiecības

Laulāto mantiskās attiecības reglamentē valsts tiesību akti, ko laulātie izraudzījušies pirms laulības noslēgšanas.

Ja laulības noslēgšanas brīdī laulātie nav izraudzījušies tiesību aktus, tad piemērojamos tiesību aktus nosaka saskaņā ar 1978. gada 14. marta Hāgas Konvenciju par tiesībām, kas piemērojamas laulāto mantiskajām attiecībām.

Saskaņā ar 1978. gada 14. marta Hāgas Konvenciju laulātie var izraudzīties tikai vienus no šiem tiesību aktiem:

- 1) tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgais ir kāds no laulātajiem izraudzīšanas brīdī;
- 2) tās valsts tiesību aktus, kurā kādam no laulātajiem ir pastāvīgā dzīvesvieta izraudzīšanas brīdī;
- 3) tās valsts tiesību aktus, kas ir pirmā valsts, kurā viens no laulātajiem izveido jaunu pastāvīgo dzīvesvietu pēc laulībām.

Šādi izraudzītie tiesību akti ir piemērojami visai laulāto mantai.

Tomēr laulātie neatkarīgi no tā, vai viņi ir izraudzījušies tiesību aktus saskaņā ar iepriekšējiem punktiem, attiecībā uz visu savu nekustamo mantu vai tās daļu var izraudzīties nekustamā īpašuma atrašanās vietas tiesību aktus. Viņi var arī noteikt, ka jebkuru nekustamo mantu, kas tiek iegādāta vēlāk, reglamentē šādas nekustamās mantas atrašanās vietas tiesību akti.

Ja puses neizvēlas piemērojamos tiesību aktus, tiesnesim ir jānoskaidro, kāda bija laulāto vārdos neizteiktā izvēle. Uzskata, ka piemērojami ir tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā laulātie izveido savu pirmo pastāvīgo dzīvesvietu pēc laulības noslēgšanas.

Tomēr saskaņā ar 1978. gada 14. marta Hāgas Konvenciju laulāto mantiskās attiecības reglamentē laulāto kopīgās valstspiederības valsts tiesību akti šādos gadījumos:

- 1) ja 5. pantā minēto deklarāciju ir sniegusi valsts, un tās piemērošana laulātajiem netiek izslēgta ar minētā panta otrās daļas noteikumiem;
- 2) ja minētā valsts nav konvencijas dalībvalsts un ja saskaņā ar minētās valsts starptautisko privāttiesību normām piemērojami ir tās tiesību akti, un laulātie pēc laulības noslēgšanas savu pirmo pastāvīgo dzīvesvietu ir izveidojuši:

a) valstī, kura ir sniegusi 5. pantā minēto deklarāciju,

vai

b) valstī, kura nav konvencijas dalībvalsts un kuras starptautisko privāttiesību normas arī paredz laulāto valstspiederības valsts tiesību aktu piemērošanu;

- 3) ja pēc laulības noslēgšanas laulātie nav izveidojuši savu pirmo pastāvīgo dzīvesvietu vienā un tajā pašā valstī.

Ja laulāto pastāvīgā dzīvesvieta nav vienā un tajā pašā valstī un viņiem nav vienāda valstspiederība, viņu mantiskās attiecības reglamentē tās valsts tiesību akti, ar kuru, ņemot vērā visus apstākļus, viņu īpašums ir visciešāk saistīts.

Ir iespējams brīvprātīgi mainīt piemērojamos tiesību aktus, ja to pieļauj jaunizvēlētie tiesību akti.

3.7 Testamenti un mantojums

Sākot no 2015. gada 17. augusta, attiecībā uz mantošanu piemēro 2012. gada 4. jūlija Regulas (ES) Nr. 650/2012 noteikumus. Minētās regulas 21. pantā ir noteikts, ka mantošanai kopumā piemērojamie tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā bija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī.

Mantošanu līdz 2015. gada 17. augustam joprojām reglamentē Luksemburgas tiesību kolīziju normas.

– Likumiskā mantošana

Luksemburgā īpašumu iedala vairākās daļās — kustamais īpašums un viens vai vairāki nekustamie īpašumi. Lai noteiktu, vai īpašums ir kustams vai nekustams, jāpiemēro tiesas atrašanās valsts tiesību akti.

Mantošanas tiesības uz kustamu mantu principā reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā bija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī. Pastāvīgā dzīvesvieta jānosaka saskaņā ar Civilkodeksa normām.

Mantošanas tiesības uz nekustamu īpašumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas katrs īpašums.

– Testamentārā mantošana

Principā vispārējo tiesībspēju sagatavot ziņojumu nosaka personas statuss. Tomēr īpašus tiesībnespējas gadījumus reglamentē mantojuma tiesības. Vispārējo tiesībspēju saņemt dāvinājumus reglamentē personas tiesības.

3.8 Nekustamais īpašums

Saskaņā ar Civilkodeksa 3. pantu tiesības uz īpašumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā atrodas īpašums. Minētais attiecas arī uz īpašumam piesaistīto lietu tiesību saturu, to rašanos un nodošanu, un to iegūšanu uz ieilguma pamata (*usucapion*).

3.9 Maksātspēja

Ārpus Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 un Regulas (ES) Nr. 2015/848 par maksātspējas procedūrām piemērošanas jomas piemērojamie tiesību akti ir tās vietas tiesību akti, kur šādas procedūras ir ierosinātas.

Tas attiecas uz visu Luksemburgā ierosināto kolektīvo procedūru, kā arī ārvalstīs pasludināto procedūru sekām. Tomēr attiecībā uz vienas puses maksātspējas konkrētajām sekām, kas skar tiesības, kuras var izmantot puses līgumpartneris, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā pasludināta maksātspēja.

Šādiem tiesību aktiem ir jurisdikcija tikai attiecībā uz konkrētajām maksātspējas sekām; tā neaptver visus maksātspējas procedūrai pakļautās darbības aspektus.

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 09/01/2020